

NACIONALINĖ TEISMŲ ADMINISTRACIJA

Biudžetinė įstaiga, L. Sapiegos g. 15, LT-10312 Vilnius, tel. (8 5) 268 5186, faks. (8 5) 268 5187, el. p. info@teismai.lt.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188724424

Teisėjų tarybai

2014-01-29 Nr. HR-263-(1.17)

DĖL TEISMO POSĖDŽIŲ GARSO ĮRAŠŲ DARYMO TVARKOS APRAŠO PROJEKTO

Pagal šiuo metu galiojančią Teismo posėdžių garso įrašymo ir saugojimo tvarkos aprašo redakciją (toliau – Aprašas), patvirtintą Teisėjų tarybos 2011 m. gruodžio 28 d. nutarimu Nr. 13P-182-(7.1.2), „Dėl teismo posėdžių garso įrašymo ir saugojimo tvarkos aprašo“ garso įrašas yra sudedamoji civilinės ir administracinės bylos dalis, o garso įrašas baudžiamosiose ir administracinių teisės pažeidimų bylose nėra bylos sudedamoji dalis.

Atkreipiame dėmesį, kad nuo 2013 m. liepos 1 d. įsigaliojo Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo, o nuo 2014 m. sausio 1 d. – Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso pakeitimai, pagal kuriuos teismo posėdžio protokolai neberašomi, o teismo posėdžio eiga fiksuojama tik garso įrašu. Taip pat nuo 2014 m. sausio 1 d. įsigaliojo ir Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso pakeitimai, susiję su teisiamojo posėdžio eigos fiksavimu, t. y., kiekviename teisiamajame posėdyje turi būti daromas garso įrašas, apie kurio darymą pažymimą teisiamojo posėdžio protokole ir kuris pridedamas prie teisiamojo posėdžio protokolo ir yra sudedamoji jo dalis.

Atsižvelgiant į aukščiau nurodytus bylų procesą reglamentuojančius teisės aktų pakeitimus, į teismų praktiką darant teismo posėdžių garso įrašus, iškilo poreikis keisti Aprašą.

Teikiamas Aprašo pakeitimo projektas buvo derintas su teismais (derinimo pažyma pridedama). Esminės teismų pastabos bei siūlymai aptarti 2014 m. sausio 27 d. įvykusiame Teisėjų tarybos Teisės aktų projektų vertinimo bei Teismų administravimo komitetų narių susirinkime.

Priėmus nutarimo projektą jis skelbtinas Teisės aktų registre.

PRIDEDAMA:

1. Aprašo pakeitimo projektas, 5 lapai.
2. Derinimo lentelė, 23 lapai.
3. Protokolinio sprendimo projektas, 1 lapas.

Direktoriaus pavaduotoja,
atliekanti direktoriaus funkcijas

Reda Molienė

Marius Paužuolis, tel. (8 5) 251 4129, el. p. marius.pauzuolis@teismai.lt

(originalas nebus siunčiamas)

TEISĖJŲ TARYBA

**NUTARIMAS
DĖL TEISMO POSĖDŽIŲ GARSO ĮRAŠŲ DARYMO TVARKOS
APRAŠO PATVIRTINIMO**

2013 m. _____ d. Nr. 13P-____-(7.1.2)
Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos teismų įstatymo 120 straipsnio 17 ir 27 punktais,
Teisėjų taryba n u t a r i a:

1. Patvirtinti Teismo posėdžių garso įrašų darymo tvarkos aprašą (pridedama);
2. Pripažinti netekusiais galios:

2.1. Teisėjų tarybos 2011 m. gruodžio 28 d. nutarimą Nr. 13P-182-(7.1.2) „Dėl Teismo posėdžių garso įrašymo ir saugojimo tvarkos aprašo“;

2.2. Teisėjų tarybos 2013 m. gegužės 3 d. nutarimą Nr. 13P-66-(7.1.2) „Dėl Teismo posėdžių garso įrašymo ir saugojimo tvarkos aprašo papildymo“.

3. Nustatyti, kad

3.1. viešų teismo posėdžių garso įrašai, kurie buvo padaryti administracinėse bylose 2013 m. liepos 1 d. ir vėliau, civilinėse bylose 2014 m. sausio 1 dieną ir vėliau, perkeliami į Lietuvos teismų informacinę sistemą iki 2014 m. kovo 3 d.;

3.2. iki šio nutarimo įsigaliojimo padaryti teismo posėdžių garso įrašai, išskyrus nurodytus šio nutarimo 3.1. punkte, toliau tvarkomi iki šio nutarimo įsigaliojimo galiojusia tvarka.

PIRMININKAS

SEKRETORIUS

PATVIRTINTA

Teisėjų tarybos 2014 m. _____
d.

nutarimu Nr. 13P-____-(7.1.2)

TEISMO POSĖDŽIŲ GARSO ĮRAŠŲ DARYMO TVARKOS APRAŠAS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Teismo posėdžių garso įrašų darymo tvarkos aprašas (toliau – Aprašas) nustato reikalavimus teismo posėdžių eigą fiksuojančių garso įrašų (toliau – garso įrašas) tvarkymo organizavimui ir darymui.

2. Garso įrašas daromas:

2.1. civilinėse bylose kiekvieno žodinio bylos nagrinėjimo atveju, išskyrus Civilinio proceso kodekse numatytus atvejus;

2.2. administracinėse bylose kiekvieno žodinio bylos nagrinėjimo atveju;

2.3. baudžiamosiose bylose kiekviename teisiamaajame posėdyje, taip pat teismo posėdžiuose, kuriuose byla nagrinėjama apeliacine tvarka arba žodinio proceso tvarka nagrinėjama kasacinė byla;

2.4. administracinių teisės pažeidimų bylose, kai Administracinių teisės pažeidimų kodekse nurodytais atvejais yra rašomas teismo posėdžio protokolas.

3. Garso įrašas šio Aprašo 2 punkte nurodytais atvejais nedaromas, jei teismo posėdyje nedalyvauja proceso dalyviai ar kiti asmenys ir teismas nutaria bylą nagrinėti rašytinio proceso tvarka, o taip pat proceso dalyviams ar kitiems asmenims neatvykus į procesinio sprendimo paskelbimą. Informacija apie tokį posėdį nurodoma posėdžio protokole, o kai jis nerašomas - informacinėje pažymoje, kuriai *mutatis mutandis* taikomi šio Aprašo 16 punkte nurodyti reikalavimai

4. Civilinėse ir administracinėse bylose padarytas garso įrašas yra sudedamoji bylos dalis, šalys turi teisę su juo susipažinti, daryti jo kopijas arba gauti jas atlygintinai.

5. Baudžiamosiose bylose ir administracinių teisės pažeidimų bylose padarytas garso įrašas pridedamas prie posėdžio protokolo ir yra sudedamoji protokolo dalis, nagrinėjimo teisme dalyviai turi teisę su juo susipažinti ir daryti jo kopijas.

6. Su teismuose išnagrinėtose bylose padarytais garso įrašais asmenys gali susipažinti susipažinimą su baudžiamųjų, civilinių, administracinių ir administracinių teisės pažeidimų bylų medžiaga tvarką reglamentuojančiuose teisės aktuose nustatyta tvarka.

7. Kitais nei šio Aprašo 2 punkte numatytais atvejais, garso įrašas gali būti daromas teismo posėdžio pirmininko nuožiūra. Šiuo atveju padaryto garso įrašo atžvilgiu nėra taikomos šio aprašo 4, 5, 6 ir 16 punktų nuostatos.

II. GARSO ĮRAŠŲ TVARKYMO ORGANIZAVIMAS

8. Garso įrašų tvarkymą organizuoja ir kontroliuoja teismo pirmininkas arba jo pavedimu teismo kancleris. Teismo pirmininkas arba jo pavedimu teismo kancleris paskiria asmenis, atsakingus už garso įrašų darymą ir tvarkymą, jų autentiškumo, patikimumo, vientisumo ir tinkamumo naudoti visą jų saugojimo laiką užtikrinimą, tiek, kiek tai nesusiję su Lietuvos teismų informacinės sistemos (toliau – LITEKO) funkcionavimu.

9. Teismo pirmininko arba jo pavedimu teismo kanclerio paskirti asmenys:

9.1. užtikrina, kad teismo posėdžio salėje būtų techniškai tvarkingas garso įrašymo įrenginys; nustačius gedimą, informuoja teismo darbuotoją, atsakingą už techninės įrangos priežiūrą;

9.2. prasidedant teismo posėdžiui, įjungia garso įrašymo įrenginį ir teismo posėdžio metu kontroliuoja jo darbą (sustabdo įrenginį posėdžiui pasibaigus ir pan.);

9.3. baudžiamosios bylos ar administracinių teisės pažeidimo bylos posėdžio protokole, o kai jis nerašomas - Aprašo 16 punkte nurodytoje informacinėje pažymoje, pažymi apie daromą garso įrašą, užfiksuoja garso įrašymo įrenginio įjungimo, sustabdymo, išjungimo laiką;

9.4. pasibaigus teismo posėdžiui ne vėliau kaip kitą darbo dieną perkelia garso įrašą į LITEKO arba kompiuterinę laikmeną;

9.5. nustačius garso įrašą perkėlimo į LITEKO klaidą, nedelsiant ją ištaiso ir apie padarytus taisymo veiksmus bei jų priežastis nurodo proceso įvykio kortelėje, su kuria susieta dokumento kortelė;

9.6. darant garso įrašą civilinės ir administracinės bylose rašo šio Aprašo 16 punkte nurodytą informacinę pažymą, prideda ją prie bylos medžiagos, jei byla tvarkoma ne vien elektronine forma, ir įsega į LITEKO prie perkėlimo garso įrašo.

III. GARSO ĮRAŠŲ DARYMAS

10. Garso įrašas turi būti nenutrūkstamas, išskyrus tuos atvejus, kai bylos nagrinėjimas vyksta su pertraukomis. Jei dėl techninių priežasčių garso įrašas buvo nutrūkęs, tai lėmusios priežastys turi būti nurodytos posėdžio protokole, o kai jis nerašomas - Aprašo 16 punkte nurodytoje informacinėje pažymoje.

11. Garso įrašai daromi specialiai šiems tikslams skirtais stacionariais ir (ar) mobiliais įrenginiais mp3 formatu. Rekomenduojama esant galimybei garso įrašą daryti keliais įrenginiais, tačiau į LITEKO perkeliamas arba byloje saugomas tik vienu iš įrenginių padarytas garso įrašas.

12. Stacionariu garso įrašymo įrenginiu užfiksuotas viešo teismo posėdžio garso įrašas automatizuotu būdu perkeliamas iš įrenginio į LITEKO, išskyrus atvejus, kai tokiam garso įrašui dėl techninių priežasčių automatizuotai nepersikėlus į LITEKO, garso įrašas iš teismo lokalaus (vietinio) serverio į LITEKO perkeliamas rankiniu būdu.

13. Mobiliu garso įrašymo įrenginiu užfiksuotas viešo teismo posėdžio garso įrašas į LITEKO perkeliamas rankiniu būdu.

14. Perkeliama į LITEKO garso įrašui automatiškai suteikiamas sutartinis pavadinimas: teismo kodas_ teismo proceso numeris _ garso įrašo data _ kontrolinis skaičius.MP3, kur:

teismo kodas – teismo, kuriame padarytas garso įrašas, juridinio asmens kodas;

teismo proceso numeris - vieningas bylos numeris, suteikiamas teismo proceso byloms pagal Teisėjų tarybos 2006 m. birželio 9 d. nutarimu Nr. 13P-475 patvirtintas Numerių suteikimo teismo proceso byloms Lietuvos Respublikos teismuose taisyklės taisyklės

garso įrašo data –dokumento kortelės, su kuria susiejamas garso įrašas, data;

kontrolinis skaičius – tą pačią dieną vykstančio teismo posėdžio garso įrašo eilės numeris pagal garso įrašo perkėlimo į LITEKO teismo dokumento kortelės eiliškumą (pvz., jei garso įrašo įrenginio sustabdymo atveju teismo posėdžio metu buvo padaryti keli garso įrašai);

MP3 – dokumento plėtinys.

15. Uždaro teismo posėdžio garso įrašas, taip pat vykdant teisės aktuose nustatytus su bylų archyvavimu susijusius reikalavimus į LITEKO perkeltas garso įrašas įrašomas į kompiuterinę laikmeną (vienkartinio įrašymo kompaktinį diską ir pan.), užtikrinant apsaugą nuo joje esančių garso įrašų bet kokio pakeitimo ar sunaikinimo. Ši laikmena pridedama prie bylos medžiagos ir tvarkoma teisės aktuose nustatyta tvarka.

16. Darant garso įrašą civilinės ir administracinės bylose rašoma informacinė pažyma, kurioje nurodomas teismo pavadinimas, teismo posėdžio data, vieta, teismo posėdžio pradžios ir pabaigos laikas, teismo posėdyje dalyvaujantys asmenys, posėdžio etapai, jų pradžios laikas, teismo posėdžio metu priimtose žodinės nutartys, kita teismo posėdžio pirmininko nuožiūra aktuali informacija (rekomenduojama informacinės pažymos forma pateikiamo šio aprašo priede). Informacinė pažyma pridedama prie bylos medžiagos, jei byla tvarkoma ne vien elektronine forma, ir įsega į LITEKO prie perkėlimo garso įrašo.

IV. GARSO ĮRAŠŲ SAUGOJIMAS

17. Garso įrašai saugomi teisės aktuose nustatyta tvarka.

Bylos Nr.
Bylos proceso Nr.
Bylos tipas:

(pavyzdinė forma)

INFORMACINĖ PAŽYMA

_____

Data

Posėdžio vieta:

Posėdžio tipas:

Teismo sudėtis:

Bylos proceso dalyviai:

Bylos esmė:

Posėdžio pradžios laikas _____

Laikas	Įvykis posėdyje	Pastabos

Posėdžio pabaigos laikas _____

Teismo posėdžio sekretorius

**TEISMŲ PASTABOS / PASIŪLYMAI / PASTEBĖJIMAI DĖL TEISMO POSĖDŽIŲ GARSO ĮRAŠŲ DARYMO
IR JŲ SAUGOJIMO TVARKOS APRAŠO PROJEKTO**

Eil. Nr.	Teismas	Pastabos/pasiūlymai/pastebėjimai	NTA nuomonė
1.	Joniškio rajono apylinkės teismas	Siūloma tvarkoje tiksliai apibrėžti ir ikiteisminio tyrimo teismo posėdžių nefiksavimą, kaip tai yra padaryta dėl civilinių, baudžiamųjų ir administracinių teisės pažeidimų bylų.	Pritarti. Reikalavimai suderinti su BPK
		Siūloma parengti visiems teismams vienodą informacinį lapą, kuriame fiksuojama posėdžio pradžia, pabaiga ir atskiri etapai.	Pritarti. Siūloma patvirtinti pavyzdinę informacinės pažymos forma
2.	Panevėžio apygardos administracinis teismas	Informuojame, kad pritariame siūlymui atsisakyti garso įrašų perkėlimo į kompiuterines laikmenas ir pridėjimo prie popierinės formos bylos dokumentų. Kitų pasiūlymų ar pastabų neturime.	Atsižvelgta iš dalies Uždaruose posėdžiuose padarytų garso įrašų saugojimas nesikeičia.
3.	Lazdijų rajono apylinkės teismas	Aprašo 2 punkte turėtų būti „baudžiamosiose bylose garso įrašas yra sudedamoji teismo posėdžio protokolo dalis“ (tai reglamentuota BPK 261 straipsnio 3 dalyje), o ne sudedamoji baudžiamosios bylos dalis, kaip šiuo metu nurodyta Apraše.	Pritarti. Projekto nuostata pakoreguota.
		Aprašo 11 punkte aktuali informacija papildomai gali būti fiksuojama ne informaciniame lape, o pažymoje. Tai nustatyta Teisingumo ministro 2012 m. gruodžio 11 d. įsakymu Nr. 1R-314 (Teisingumo ministro 2013 m. sausio 3 d. įsakymo Nr. 1R-2 redakcija) patvirtinto Teismo posėdžių garso įrašų, daromų teismo posėdžio eigai fiksuoti, reikalavimų aprašo 6 punkte.	Pritarti iš dalies Siekiant aiškumo siūlomas „informacinės pažymos“ pavadinimas.
		Manome, kad būtų tikslinga teismo dokumentų sąrašą LITEKE papildyti nauju teismo dokumento tipu <i>Pažyma</i> . Šiuo metu segant pažymą į LITEKO, iš teismo dokumentų tipo, galima pasirinkti tik dokumento tipą „kitas dokumentas“.	Atsižvelgti. Šiuo metu gali būti naudojamas dokumento tipas: protokolas (garso įrašas). Pritarus „informacinės pažymos“ sąvokos naudojimui sąrašas bus papildytas

4.	Klaipėdos apygardos administracinis teismas	<p>Aprašo 9.1. punkte nurodyta „užtikrina, kad teismo posėdžio salėje būtų techniškai tvarkingas garso įrašymo įrenginys: nustatęs gedimą, informuoja teismo darbuotoją, atsakingą už techninės įrangos priežiūrą“. Kadangi teismuose atsakingais už garso įrašų darymą dažniausiai paskiriami teismo posėdžių sekretoriai, manome, kad pagal savo kompetenciją jie negali užtikrinti, kad garso įrašymo įrenginys būtų techniškai tvarkingas. Todėl formuluotę „užtikrina“ siūlome pakeisti formuluote „patikrina“.</p>	<p>Iš dalies pritarti Nuostata pakoreguota aiškiai nurodant, kad už nurodytų veiksmų atlikimą gali būti paskirti skirtingi asmenys..</p>
		<p>Aprašo 9.4. punkte nurodyta „šioje tvarkoje nustatytais atvejais pasibaigus teismo posėdžiui ne vėliau kaip kitą darbo dieną perkelia garso įrašą į LITEKO“. Siūlome šį terminą prailginti bent jau iki 3 darbo dienų, nes dėl didelių darbo krūvių ir LITEKO sistemos veikimo sutrikimų teismo posėdžių sekretoriai ne visada gali suspėti kitą darbo dieną perkelti garso įrašą į LITEKO.</p>	<p>Nepritarti. Manytina, kad posėdžio garso įrašui, su kuriuo gali susipažinti šalys, keltina analogiški reikalavimai, kaip protokolui.</p>
		<p>Aprašo 11 punkte nurodyta „Civilinėse ir administracinėse bylose, teismo posėdžio pirmininko sprendimu, teismo posėdžio pradžia, pabaiga, atskiri etapai, ar kita teismo posėdžio pirmininko aktuali informacija (jei garso įrašas daromas mobiliu įrenginiu) gali būti papildomai fiksuojama informaciniame lape. Teismo parengtas informacinis lapas teismo posėdžio sprendimu gali būti pridedamas prie bylos medžiagos arba įsegamas į LITEKO prie sistemoje patalpinto garso įrašo“. Iš šio punkto formuluotės galima suprasti, kad neprivaloma fiksuoti nei posėdžio pradžios nei kitos informacijos. Tuo tarpu Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2012 m. gruodžio 11 d. įsakymu Nr. 1R-314 patvirtinto Teismo posėdžių garso įrašų, daromų teismo posėdžio eigai fiksuoti, reikalavimų aprašo 3 punkte nurodyta „Teismo posėdžio garso įrašas turi būti daromas taip, kad būtų galima aiškiai identifikuoti pasisakančius proceso dalyvius, būtų užfiksuotas proceso dalyvių pasisakymų eiliškumas, trukmė, pasisakymo pradžia ir pabaiga“.</p>	<p>Iš dalies pritarti . Teisingumo ministro įsakymu patvirtintos tvarkos 3 p. kelia reikalavimus ne pažymai, o garso įrašui. Projekte siūloma nustatyti privalomą pažymos pildymą.</p>
		<p>Šiuo metu Klaipėdos apygardos administraciniame teisme teismo posėdžių garso įrašai daromi stacionariu garso įrašymo įrenginiu, kurio pagalba suformuojami teismo posėdžių protokolai. Juose užfiksuojama: posėdžio pradžia ir pabaiga, pasisakantys proceso dalyviai, proceso dalyvių pasisakymų eiliškumas, trukmė, pasisakymo pradžia ir pabaiga. Šie teismo posėdžių protokolai segami į LITEKO prie teismo posėdžių garso įrašų. Jei nebūtų fiksuojama teismo posėdžio eiga ir garso įrašų protokoluose, teismo proceso metu siekiant perklaupti atliktus procesinius veiksmus ar apeliacinės instancijos teismui nagrinėjant bylą, nebūtų galimybių neperklaupti viso įrašo nuo pradžios iki galo surasti reikiamo procesinio veiksmo atlikimo garso įrašo vietą. Todėl tikslinga numatyti vieningą ir aiškiai racionalią</p>	<p>Pritarti. Projekte siūloma nustatyti privalomą pažymos pildymą Pastebėtina, kad TM tvarka numato ne protokolus, o pažymas. Protokolo sąvokos vartojimas nurodytu atveju klaidinantis.</p>

		<p>tvarką, numatančią reikalavimus posėdžio eigos fiksavimui.</p> <p>Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2012 m. gruodžio 11 d. įsakymu Nr. 1R-314 patvirtinto Teismo posėdžių garso įrašų, daromų teismo posėdžio eigai fiksuoti, reikalavimų aprašo 6 punkte nurodyta „Jei nagrinėjant administracines bylas teismuose nėra galimybių įgyvendinti šio aprašo 5 punkte nustatytų reikalavimų, gali būti rengiama pažyma, kurioje nurodomas kiekvieno proceso dalyvio pasisakymo pradžios ir pabaigos laikas, ši pažyma saugoma kartu su bylos medžiaga“. Mūsų nuomone reikėtų patikslinti Aprašo 11 punkte nurodyto teismo galimai parengto dokumento pavadinimą-ar tai būtų „Teismo posėdžio protokolas“ ar „Pažyma“ ar „Informacinis lapas“.</p> <p>Taipogi siūlome Apraše numatyti, kad byloje dalyvaujantiems asmenims neatvykus į teismo posėdį ir teismui nusprendus bylą nagrinėti rašytinio proceso tvarka, o taip pat byloje dalyvaujantiems asmenims neatvykus į teismo procesinio sprendimo paskelbimą, būtų surašoma pažyma, nurodant teismo sudėtį, pateikiama trumpa informacija apie šalis ir nurodoma apie tai, kad byloje dalyvaujantys asmenys neatvyko į teismo posėdį ir byla nagrinėjama rašytinio proceso tvarka arba į procesinio teismo sprendimo paskelbimą neatvyko ir teismo posėdžio garso įrašas nedaromas. Kad teismai naudotų vieningą pažymos formą, ją tikslinga patvirtinti kaip Aprašo priedą.</p>	<p>Pritarti.</p> <p>Siekiant aiškumo siūlomas „informacinės pažymos“ pavadinimas.</p> <p>Iš dalies pritarti</p> <p>Siūloma pavyzdinė pažymos forma, kadangi formų visoms situacijoms parengimas šiuo metu yra neįmanomas.</p>
5.	Tauragės rajono apylinkės teismas	Siūloma Teismo posėdžių garso įrašų darymo ir jų saugojimo tvarkos aprašą papildyti nuostata, kad dalyvaujantiems byloje asmenims neatvykus į sprendimo byloje paskelbimą garso įrašo nedaryti, o apie neatvykimą atžymėti LITEKO bylos elektroninėje kortelėje.	Atsižvelgti
6.	Pakruojo rajono apylinkės teismas	Svarstomame Projekte neapibrėžta, kuriuose Lietuvos Respublikos teismuose šis Aprašas bus taikomas, todėl iškyla sąvokų „administracinė byla“ ir „administracinių teisės pažeidimų byla“ vartojimo neaiškumų, pvz., 1 punkte apibrėžta, kad šis aprašas nustato teismo posėdžių garso įrašų darymo ir jų saugojimo tvarką civilinėse, administracinėse ir baudžiamosiose bylose, tačiau paskesniuose	<p>Nustatoma, kad garso įrašas nedaromas, jei teismo posėdyje nedalyvauja proceso dalyviai ar kiti asmenys ir teismas nutaria bylą nagrinėti rašytinio proceso tvarka, o taip pat proceso dalyviams ar kitiems asmenims neatvykus į procesinio sprendimo paskelbimą. Informacija apie tokį posėdį nurodoma posėdžio protokole, o kai jis nerašomas -informacinėje pažymoje</p> <p>Pritarti</p> <p>Projektas pakoreguotas</p>

		punktuose jau kalbama apie administracinių teisės pažeidimų bylas.	
		Atsižvelgdami į tai, kad Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodeksas nenustato teisinio reikalavimo nagrinėjant administracinių teisės pažeidimų bylas rašyti teismo posėdžio protokolą, bei įvertinę teisėjų ir teismo posėdžių sekretorių darbo laiką, krūvį ir užimtumą, teisėjai siūlo nagrinėjant administracinių teisės pažeidimų bylas apylinkių teismuose teismo posėdžių garso įrašų nedaryti. Juos būtų tikslinga daryti tik tais atvejais, kai rašomas teismo posėdžio protokolai, pvz. tais atvejais, kai pažeidėjas nesutinka su padarytu pažeidimu ir pan. Teisėjai atkreipia dėmesį į tai, kad teismo posėdžių garso įrašas administracinių teisės pažeidimų bylose nėra sudedamoji bylos dalis, IS LITEKO veikia labai lėtai, todėl siūlo administracinių teisės pažeidimų bylose atsisakyti teismo posėdžių garso įrašų kėlimo į IS LITEKO. Teisėjai taip pat pažymi, kad teismo posėdžių garso įrašo darymas administravimo tikslais neatitiktų teismo administravimo ekonomiškumo principo.	Pritarti
		Projekto 11 punkte nustatyta, kad teismo posėdžio pirmininko sprendimu teismo posėdžio pradžia, pabaiga, atskiri etapai ir kita teismo posėdžio pirmininko nuožiūra aktuali informacija gali būti fiksuojama informaciniame lape. Siekdami vienodos bylų nagrinėjimo ir teismo posėdžių garso įrašų fiksavimo praktikos, teisėjai siūlo informacinius lapus pildyti tik nagrinėjant civilines bylas, nes jose protokolai neberašomi, ir nustatyti, kokia konkreči informacija turi būti nurodoma informaciniame lape. Tikslinga tokį informacinį lapą patvirtinti kaip priedą prie svarstomo aprašo.	Pritarti
		Tais atvejais, kai byloje dalyvaujantys asmenys neatvyksta į sprendimo paskelbimą, teisėjai siūlo informaciniame lape pažymėti, kad sprendimas paskelbtas ir garso įrašo nedaryti.	Pritarti.
		Pažymėtina, kad pateiktame Teisėjų tarybos nutarimo projekte nėra nustatyta, ar teismai turės vadovautis patvirtintu aprašu, ar teismų pirmininkai bus įpareigoti vadovaujamame teisme patvirtinti Teismo posėdžių garso įrašų darymo ir saugojimo tvarkos aprašą.	Neatsižvelgti. Nenustačius kitaip, Teisėjų tarybos patvirtintas Aprašas turėtų būti vykdomas tiesiogiai, tačiau tai nepaneigia teismo pirmininko teisės prireikus priimti jo įgyvendinimui būtinus vidinius teisės aktus.
7.	Kauno apygardos administracinis	Aprašo 11 p. minima, kad posėdžio pirmininko sprendimu aktuali informacija (posėdžio pradžia, pabaiga ir kt.) gali būti papildomai fiksuojama informaciniame lape. Kyla klausimas, ar „informacinis lapas“ – tai yra tas pats „posėdžio protokolai“	Pritarti.

	teismas	<p>– programos Femida sudėtinė dalis, kurį mes jau nuo rudens privalomai rašome ir segame LITEKE šalia garso įrašo?</p> <p>Kiti teismai, kiek žinome, šalia garso įrašų sega pažymas. Manome, kad naujoje tvarkoje turėtų būti aiškiai apibrėžtas šio dokumento pavadinimas ir struktūra, nes pagal Jūsų siūlomą tvarkos redakciją, jis nėra privalomas, o jo turinys ir apimtis priklauso nuo kiekvieno pirmininkaujančio teisėjo.</p> <p>Dėl klausimo: ar daryti teismo posėdžio garso įrašą, jei į teismo posėdį, ar į teismo procesinio sprendimo paskelbimą neatvyksta nei vienas proceso dalyvis.</p> <p>Mūsų teisme, į teismo posėdį neatvykus proceso dalyviams, nėra daromas nei teismo posėdžio garso įrašas, nei naujasis „protokolas“, tačiau teisėjas rašo nutartį, kad rašytinio proceso tvarka nutarta atidėti. Neatvykus proceso dalyviams į teismo procesinio sprendimo paskelbimą, nėra daromas nei teismo posėdžio garso įrašas, nei naujasis „protokolas“.</p>	
8.	Kauno apygardos teismas	<p>Civilinėse ir administracinėse bylose teismo posėdžio pradžia, pabaiga, atskiri etapai ar kita teismo posėdžio pirmininko nuožiūra aktuali informacija papildomai fiksuojama informaciniame lape – pažymoje (Priedas Nr. 1). Teismo parengtas informacinis lapas – pažyma pasirašomas teismo posėdžių sekretoriaus, pridedamas prie bylos medžiagos ir įsegamas į „LITEKO“ prie sistemoje įkelto garso įrašo.</p> <p>Elgesio taisyklės byloje dalyvaujantiems asmenims neatvykus į teismo (parengiamąjį) posėdį: daromas garso įrašas. Informaciniame lape – pažymoje fiksuojama informacija apie byloje dalyvaujančių asmenų neatvykimą ir teismo žodinės nutartys (atidėti bylos nagrinėjimą, procesinio sprendimo priėmimą / paskelbimą ir pan.).</p> <p>Elgesio taisyklės byloje dalyvaujantiems asmenims neatvykus į procesinio</p>	<p>Atsižvelgti</p> <p>Nustatoma, kad garso įrašas nedaromas, jei teismo posėdyje nedalyvauja proceso dalyviai ar kiti asmenys ir teismas nutaria bylą nagrinėti rašytinio proceso tvarka, o taip pat proceso dalyviams ar kitiems asmenims neatvykus į procesinio sprendimo paskelbimą. Informacija apie tokį posėdį nurodoma posėdžio protokole, o kai jis nerašomas -informacinėje pažymoje</p> <p>Pritarti.</p> <p>Atsižvelgti</p> <p>Nustatoma, kad garso įrašas nedaromas, jei teismo posėdyje nedalyvauja proceso dalyviai ar kiti asmenys ir teismas nutaria bylą nagrinėti rašytinio proceso tvarka, o taip pat proceso dalyviams ar kitiems asmenims neatvykus į procesinio sprendimo paskelbimą. Informacija apie tokį posėdį nurodoma posėdžio protokole, o kai jis nerašomas -informacinėje pažymoje</p> <p>Žodinės nutartys pagal CPK turi būti fiksuojamos garso įrašu.</p> <p>Žr. ankstesnį vertinimą</p>

		<p>sprendimo priėmimą / paskelbimą: daromas garso įrašas. Teismo posėdžių sekretorė balsu praneša, kad byloje dalyvaujantiems asmenims neatvykus į teismo posėdį, procesinis sprendimas laikomas paskelbtu. Ši informacija fiksuojama informaciniame lape – pažymoje. Jei bylos nagrinėjimas iš esmės atnaujinamas teismo žodine nutartimi, ši nutartis fiksuojama informaciniame lape – pažymoje.</p> <p>Elgesio taisyklės teismui paskelbus pertrauką: po pertraukos, neatsižvelgiant į tai, ar posėdis tęsiamas tą pačią dieną, ar kitą dieną, informacija fiksuojama ne tame pačiame informaciniame lape – pažymoje, o rašomas kitas informacinis lapas – pažyma.</p>	
9.	Vilkaviškio rajono apylinkės teismas	Aprašo projektas mus tenkina. Pastabų ir pasiūlymų neturime.	Pritarti Pažymos turi būti rašomos kiekviename posėdyje.
10.	Lietuvos apeliacinio teismo teisėjas Aloyzas Kruopys	<p>Lietuvos Respublikos BPK 261 straipsnyje numatyta, kad „Kiekviename teisiame posėdyje daromas garso įrašas“. Aprašo projekto 5 straipsnyje nurodyta, kad „garso įrašas daromas kiekvieno žodinio proceso metu, išskyrus įstatymų numatytus atvejus“. Dėl aiškumo gal reikėtų Lietuvos Respublikos BPK 261 straipsnio taisyklę suderinti su Aprašo 5 straipsniu.</p> <p>Lietuvos Respublikos BPK 261 straipsnis numato ir tai, kad „Teisiamojo posėdžio garso įrašas pridedamas prie teisiamojo posėdžio protokolo ir yra sudedamoji teisiamojo posėdžio protokolo dalis. Nagrinėjimo teisme dalyviai turi teisę susipažinti su teisiamojo posėdžio garso įrašu ir daryti jo kopijas.“ Aprašo 12 straipsnis nustato, kad „Garso įrašai saugomi LITEKO“, o Aprašo projekto 13 straipsnis nustato, kad prireikus garso įrašai gali būti įrašomi į kompiuterinę laikmeną ir pridedami prie bylos medžiagos. Ar tokia 13 Aprašo straipsnio nuostata neprieštaruoja Lietuvos Respublikos BPK 261 straipsnio reikalavimui, kad įrašas pridedamas prie protokolo, nenumatant, kad tai daroma tik prireikus?</p> <p>Iš praktinės pusės- ar LITEKO nepasidarys nepakenčiamai lėtas, jei jame bus saugomi ir garso įrašai?</p>	<p>Pritarti.</p> <p>Neatsižvelgti Manytina, kad „fizinis“ garso įrašo pridėjimas prie bylos popierinių dokumentų nėra aptariamų įstatyminės normos tikslas.</p> <p>Numatoma, kad garso įrašų saugojimas neturės įtakos LITEKO naudojimo greičiui.</p>
11.	Šiaulių apylinkės teismas	Civilinėse bylose neatsisakyti teismo posėdžių garso įrašų saugojimo garso įrašų saugyklose (laikino ir nuolatinio saugojimo aplankuose). Teismai, papildomai įrašydami teismo posėdžių garso įrašus į garso įrašų saugyklas (laikino ir nuolatinio saugojimo aplankus), turės papildomą apsaugą nuo teismo posėdžių garso įrašų visiško dingimo. Manome, jog esamoje situacijoje, kada civilinėse bylose yra	<p>Nepritarti.</p> <p>Laikini LITEKO sutrikimai neturės įtakos įrašų saugojimui</p>

		neberašomi teismo posėdžių protokolai, galimi teismo posėdžių garso įrašų dingimai iš LITEKO gali sąlygoti pakartotinius procesinius veiksmus civilinėse bylose, o tuo pačiu taip pat sąlygotų ne tik teismo, tačiau ir byloje dalyvaujančių asmenų papildomas laiko ir finansines sąnaudas. Be to, tai gali sąlygoti bylose dalyvaujančių asmenų nepasitikėjimą ir nepasitenkinimą teismų darbo kokybe.	
		Atkreiptinas dėmesys ir į tai, jog apylinkių teismams bus sudėtinga įgyvendinti aprašo 13 punktą, t. y. garso įrašus įrašyti į kompaktinius diskus (CD), tokiu būdu užsitikrinant papildomą apsaugą nuo teismo posėdžių garso įrašų visiško dingimo, kadangi apylinkių teismas stinga finansinių lėšų įsigyti reikiamą kiekį kompaktinių diskų (CD).	Neatsižvelgti Siūloma nustatyti, kad įrašymas į laikmenas bus būtinas tik uždary posėdžių atveju arba archyvuojant garso įrašus.
		Aprašo 11 punktą siūlome patikslinti, nurodant, jog teismo posėdžio pirmininko nuožiūra aktuali informacija (jei garso įrašas daromas mobiliuoju įrenginiu) gali būti papildomai fiksuojama informaciniame lape (pažymoje). Manome, jog šis patikslinamas būtų aktualus, kadangi, nuo 2014-01-01 civilinėse bylose nebelikus teismo posėdžių protokolų, mūsų teisme yra patvirtinta pažymos apie (parengiamojo) teismo posėdžio eigą darant garso įrašą pavyzdinė forma, kuri yra pildoma kiekvieno teismo posėdžio metu ir yra segama į bylos medžiagą bei LITEKO.	Pritarti
12.	Šiaulių apygardos teismas	Susipažinę su pateiktu teismo posėdžių garso įrašų darymo ir saugojimo tvarkos aprašo projektu pastebėjome, kad jame nenumatyta įrašų saugojimo tvarka tais atvejais, jei dėl kokių nors priežasčių (pvz., techninių) nepavyktų jų perkelti į LITEKO. Iš kasdieninės praktikos matyti, kad tenka dažnai susidurti su LITEKO sutrikimais, kuomet nepavyksta "prikabinti" dokumentų, įvesti įvykių ir pan., todėl kyla abejonių, kad garso įrašų perkėlimas į LITEKO vyks sklandžiai ir įrašai tikrai bus išsaugoti.	Nepritarti. Aprašo projekte nurodyta, kad stacionariu garso įrašymo įrenginiu užfiksuotam garso įrašui dėl techninių priežasčių automatizuotai nepersikėlus į LITEKO, garso įrašą iš teismų lokalaus (vietinio) serverio į LITEKO teismo darbuotojas perkelia rankiniu būdu (t. y., garso įrašui automatizuotai nepersikėlus į LITEKO, jis padaromas į teismo lokalų serverį, o tik vėliau, kaip nurodyta, rankiniu būdu perkeliamas į LITEKO). Mobiliu garso įrašymo įrenginiu užfiksuotas garso įrašas į LITEKO perkeliamas rankiniu būdu.
		Civilinių bylų skyriaus pirmininko vardu norime papildyti dėl teismo proc. garso įrašymo - byloje dalyvaujantiems asmenims neatvykus į sprendimo paskelbimą.	Pritarti.

		Šiaulių apygardos teismo nuomone, byloje užtektų informacinio lapo, kuriame nurodyta, kad šalys į sprendimo paskelbimą neatvyko, ir nedaromas garso įrašas.	
13.	Vilniaus apygardos teismo pirmininkas Vytautas Zelianka	Niekam (ne tik dalyvaujantiems byloje asmenims, bet ir apskritai niekam – žiūrovams, žurnalistams) neatvykus, pakankamas protokolas būtų garso įrašas, kuriame teismo posėdžių sekretorė praneštų, kad niekas į paskelbimą neatvyko. CPK 268 str.6-8 dalys turėtų būti aiškinamos taip, kad skelbiama žodžiu tik procesuose kurie yra žodiniai ir tik esant atvykusių sprendimą (nutartį) išklausyti asmenų.	Atsižvelgti Nustatoma, kad garso įrašas nedaromas, jei teismo posėdyje nedalyvauja proceso dalyviai ar kiti asmenys ir teismas nutaria bylą nagrinėti rašytinio proceso tvarka, o taip pat proceso dalyviams ar kitiems asmenims neatvykus į procesinio sprendimo paskelbimą. Informacija apie tokį posėdį nurodoma posėdžio protokole, o kai jis nerašomas -informacinėje pažymoje
14.	Vilniaus apygardos teismo baudžiamųjų bylų skyrius	Aprašo 2 punkte nėra logikos tarp pirmo ir antro sakinio. Manychiau jei administracinėse bylose garso įrašai daromi tik administravimo tikslais, tai pirmame sakinyje nuorodos „administracinėse“ ir „administracinės“ neturėtų būti.	Pritarti Projekto nuostatos pakoreguotos
		Diskutuotina ir tai, kad jeigu administracinėse bylose įrašas daromas tik administraciniais tikslais ar tikslinga jį kabinti LITEKE, todėl šio klausimo kontekste galimai turėtų būti koreguojami ir 11 bei 15 punktai.	Neatsižvelgti Siekiant taupyti teismų išteklius ir panaudoti LITEKO pajėgumus, ir šie įrašai talpintini LITEKO
15.	Ignalinos rajono apylinkės teismas	Atsižvelgiant į tai, kad teismo posėdžio (parengiamojo ar nagrinėjimo teisme) metu teismas turi teisę priimti žodines nutartis, kurios buvo įrašomos į teismo posėdžio protokolą, kad teismas, išnagrinėjęs bylą, gali nutarti procesinį sprendimą priimti ir paskelbti vėliau, kaip numatyta teisės aktuose, siūlytume pirmininkaujančiam teismo posėdžio metu priimant žodinę nutartį ar atidedant procesinio sprendimo paskelbimą, tiksliai nurodyti priėmimo ir paskelbimo datą, laiką (valandų ir minučių tikslumu).	Pritarti.

		Susipažinę su Teismo posėdžių garso įrašų darymo ir jų saugojimo aprašu, siūlytume įpareigoti teismo posėdžių sekretorius prieš prasidedant teismo posėdžiui informuoti visus bylos nagrinėjime dalyvaujančius asmenis, jog teismo posėdžio eiga fiksuojama tik garso įrašu, paaiškinti, kad proceso dalyviai prieš kiekvieną savo pasisakymą aiškiai prisistatytų, nurodytų vardą ir pavardę, kalbėtų aiškiai, garsiai, po vieną ir vienas kito nepertraukinėtų, klausimus užduotų tik leidus teismo posėdžio pirmininkui (teisėjui) ir paeiliui; savo nuomonę išsakytų balsu, garsiai ir aiškiai, bet ne verbaliniais judesiais.	Neatsižvelgti Tai ne šios tvarkos reguliavimo dalykas – tai bendrasis vadovavimo posėdžiui reikalavimas
		Manome, kad reikėtų detalizuoti 11 punkte numatytą tvarką, koku būdu teismo posėdžio pirmininkas priims sprendimą dėl aktualios informacijos fiksavimo informaciniame lape, kokią informaciją užfiksuoti ir kas tą lapą pasirašys.	Atsižvelgti Tvarkos projektas patobulintas nurodant, kad pažyma rašoma visuomet.
		Atsižvelgdami į tai, kad siekiama formuoti vieningą teismų praktiką, siūlome numatyti bendrą visiems teismams informacinio lapo formą.	Iš dalies pritarti Siūloma pavyzdinė pažymos forma, kadangi formų visoms situacijoms parengimas šiuo metu yra neįmanomas.
		Dėl 15 punkto, siūlytume įtraukti nuostatą, kad teismo posėdžio eigoje pastebėjus, jog dėl techninių kliūčių nepavyko tinkamai užfiksuoti teismo posėdžio dalies ar atliekamo procesinio veiksmo, tuomet teismo posėdžio pirmininkas skelbia pertrauką, kitam mobiliam garso įrašymo įrenginiui atsinešti ar pašalinti technines kliūtis, ir tą pačią dieną kartojamas tik konkretus procesinis veiksmas, kurio atlikimas neužfiksuotas. Jeigu apie netinkamai užfiksuotą teismo posėdžio ar jo dalies eigą, procesinį veiksmą pastebėta tik praėjus kelioms dienoms po posėdžio, teismui išėjus rašyti sprendimo ar jau paskelbus sprendimą, kartoti procesinį veiksmą, manome yra netikslinga, neekonomiška ir suteikia šaliai pagrindą piktnaudžiauti keičiant parodymus ir pan. Galbūt tokiu atveju pakaktų atsakingų asmenų (garso įrašą dariusio asmens ir teismo posėdžio pirmininko) pasirašytos pažymos ar to paties informacinio lapo, kur būtų užfiksuotos garso įrašo neišsaugojimo priežastys, ir pabrėžti, kad kiekvienas toks atvejis būtų išanalizuotas ir imtasi priemonių, kad tai nesikartotų.	Nepritarti. Toks reguliavimas neatitiktų procesinių įstatymų reikalavimų.
16.	Vilniaus rajono apylinkės teismas	Vilniaus rajono apylinkės teisme iš Nacionalinės teismų administracijos gautas Teismo posėdžių garso įrašymo ir saugojimo tvarkos aprašo projektas. Teismas pasiūlymų ir pastabų dėl projekto neturi.	Atsižvelgti
		Teisme šiuo metu byloje dalyvaujantiems asmenims, neatvykus į sprendimo byloje paskelbimą, daromas garso įrašas, kuriame nurodoma, kad neatvykus byloje	Atsižvelgti Nustatoma, kad garso įrašas nedaromas, jei

		dalyvaujantiems asmenims sprendimas balsu nebus skelbiamas ir sprendimas įdedamas į bylą.	teismo posėdyje nedalyvauja proceso dalyviai ar kiti asmenys ir teismas nutaria bylą nagrinėti rašytinio proceso tvarka, o taip pat proceso dalyviams ar kitiems asmenims neatvykus į procesinio sprendimo paskelbimą. Informacija apie tokį posėdį nurodoma posėdžio protokole, o kai jis nerašomas -informacinėje pažymoje
17.	Panevėžio apygardos teismas	<p>Projekto 2 punkte nustatyta, kad garso įrašas, be kita ko, yra baudžiamosios bylos dalis. Tačiau BPK 261 str. 3 įtvirtinta, kad kiekviename teisiamaajame posėdyje daromas garso įrašas, kuris yra ne visos baudžiamosios bylos, o tik teismo posėdžio protokolo sudedamoji dalis ir pridedamas tik prie teismo posėdžio protokolo, su juo turi teisę susipažinti nagrinėjimo teisme dalyviai.</p> <p>Teisiamasis posėdis yra posėdis, kurio metu baudžiamoji byla, po ikiteisminio tyrimo joje pabaigos, jos perdavimo teismui ir nutarties perduoti šią bylą nagrinėti teisiamaajame posėdyje priėmimo (BPK 232 str. 1 p.), nagrinėjama teisme iš esmės. Tačiau posėdis, kuriame sprendžiami kiti klausimai (pvz., ikiteisminio tyrimo klausimai, nuosprendžio vykdymo metu iškilę klausimai ir kt.) nelaikytinas teisiamauoju posėdžiu. Taigi, šiuo metu galiojančio BPK nuostatos įpareigoja daryti tik teismo posėdžio garso įrašus, todėl teismai neturėtų būti įpareigoti daryti kitų baudžiamosiose bylose vykstančių posėdžių garso įrašus ir leisti susipažinti su jais asmenims, juolab, kad dalis tokių posėdžių, BPK 9 str. 2 d. prasme, yra nevieši. Todėl siūlome Projekto 2 punktą išdėstyti taip:</p> <p>a) civilinėje byloje garso įrašas yra sudedamoji bylos dalis. Dalyvaujantys byloje asmenys turi teisę susipažinti su teismo posėdžio garso įrašu ir gauti jo skaitmeninę kopiją;</p> <p>b) baudžiamojoje byloje garso įrašas yra sudedamoji bylos teismo posėdžio protokolo dalis ir pridedamas prie teismo posėdžio protokolo. Dalyvaujantys teisiamaajame posėdyje asmenys turi teisę susipažinti su teismo posėdžio garso įrašu ir gauti jo skaitmeninę kopiją.</p> <p>Garso įrašas nėra baudžiamosios bylos teismo posėdžio protokolo bei administracinio teisės pažeidimo bylos dalis ir šiais atvejais procese dalyvaujantiems asmenims susipažinti neteikiamas, jo skaitmeninės kopijos nedaromos“.</p>	<p>Iš dalies pritarti.</p> <p>Projektas patobulintas atsižvelgiant į pastabą.</p>
		Dėl pirmiau paminėto baudžiamųjų bylų teismo posėdžių skirtumo,	Nepritarti.

	<p>siūlome Projekte įvesti šias dvi sąvokas: „Teisiamasis posėdis – posėdis, kurio metu baudžiamoji byla nagrinėjama pagal Baudžiamojo proceso kodekso XIX skyriaus bendrąsias nagrinėjimo teisme nuostatas. Teismo posėdis – posėdis, kurio metu baudžiamojoje byloje sprendžiami kiti proceso klausimai (pvz., klausimai dėl skundų ikiteisminiame tyrime, dėl bausmės vykdymo tvarkos ir kt.).“.</p>	Nurodytos sąvokos yra pateiktos BPK.
	<p>Kadangi Projekto 2 ir 3 punktuose reglamentuojama proceso dalyvių teisė susipažinti su garso įrašais, siūlome Projekte nustatyti, kokia tvarka jie tai galėtų padaryti (pvz., nustatyti, kad su garso įrašais susipažįstama posėdžio garso įrašą įrašius į asmens pateiktą kompiuterinę laikmeną (CD diską, USB įrenginį ar kt.), arba laikmenos nepateikia, bet susimoka už ją ir pan.).</p>	<p>Nepritarti. Tai nėra Aprašo reguliavimo dalykas</p>
	<p>Projekto 10 punkte įtvirtinta kaip suteikiamas numeris į „LITEKO“ automatizuotai perkeliama garso įrašui. Tačiau Projekto 8 punkte numatyta galimybė garso įrašą į „LITEKO“ įkelti rankiniu būdu. Todėl siūlome Projekte numatyti tai, kaip turi būti suteiktas numeris į „LITEKO“ rankiniu būdu perkeliama garso įrašui.</p>	<p>Pritarti Įtvirtinti bendri reikalavimai į LITEKO įkeliamų įrašų pavadinimams</p>
	<p>Papildyti Projektą 9.5 punktu, kuriuo įpareigoti asmenį, atsakingą už garso įrašų darymą, visiškai (pilnai) sutvarkius (sutikslinus, patikrinus) stacionariu garso įrašymo įrenginiu parengtą pažymą (informacinį lapą) apie posėdį, įkelti ją į „LITEKO“.</p>	Pritarti
	<p>Projekte nėra nustatyta, kur ir kaip turi būti įkeliamas ir saugomas mobiliu garso įrašymo įrenginiu įrašytas garso įrašas – ar tame pačiame serveryje, kaip ir stacionariu garso įrašymo įrenginiu įrašyti garso įrašai, ar tame pačiame NAS'e, kaip iki šiol. Reikėtų tai konkrečiai reglamentuoti.</p>	<p>Pritarti Aprašo nuostatos patikslintos</p>
	<p>Projekto 4 punktas įpareigoja paskirti asmenis, atsakingus už garso įrašų saugojimą. Tačiau teismų darbuotojai galėtų būti atsakingi tik už garso įrašų, saugomų teismų serveriuose, saugojimą. Už tuos garso įrašus, kurie įkelti į „LITEKO“, teismų darbuotojai neturėtų būti atsakingi. Jie turėtų būti atsakingi už garso įrašų paruošimą ir įkėlimą į „LITEKO“, o už jų saugojimą „LITEKO“ turėtų būti atsakingi NTA darbuotojai. Todėl reikėtų aiškiai atskirti teismuose dirbančių darbuotojų atsakomybės ribas.</p>	<p>Pritarti Aprašo nuostatos patikslintos</p>
	<p>Įgyvendinant proceso ekonomiškumo principą mūsų taisyklėse buvo numatyta tokia taisyklė: „Garso įrašas yra daromas kiekvieno žodinio proceso metu. Garso įrašas gali būti nedaromas, jeigu į posėdį neatvyko proceso dalyviai. Administracinių teisės pažeidimų bylose ir baudžiamųjų bylų teismo posėdžiuose garso įrašas gali būti</p>	<p>Atsižvelgti Nustatoma, kad garso įrašas nedaromas, jei teismo posėdyje nedalyvauja proceso dalyviai ar kiti asmenys ir teismas nutaria</p>

		nedaromas uždaruose (neviešuose) posėdžiuose. Jeigu garso įrašas nedaromas, apie tai pažymima posėdžio protokole.“ Siūlytume tokią taisyklę įtvirtinti ir Projekte.	bylą nagrinėti rašytinio proceso tvarka, o taip pat proceso dalyviams ar kitiems asmenims neatvykus į procesinio sprendimo paskelbimą. Informacija apie tokį posėdį nurodoma posėdžio protokole, o kai jis nerašomas -informacinėje pažymoje
		Projekto 11 punkte numatyta galimybė posėdžio eigą papildomai fiksuoti informaciniame lape. Tačiau Projekte nėra nurodyta, kokie rekvizitai turi būti šiame lape ir kaip jis turi būti pildomas. Siekiant, kad visuose teismuose informaciniai lapai būtų pildomi vienodai, siūlome Projekte nurodyti rekvizitus, kurie turėtų būti šiame lape (pvz., teismo pavadinimas, data, surašymo vieta, posėdžio pradžios laikas, pabaigos laikas, posėdžio eiga ir t. t.) ir kaip jie turi būti pildomi (pvz., informaciniame lape fiksuojant posėdžio eigą neturėtų būti nurodomi tikslūs teisėjo klausimai ir proceso dalyvių atsakymai į juos, posėdis neturėtų būti stenografuojamas, o pakaktų nurodyti konkretų laiką ir veiksmą, kuris vyko tuo laiku, t. y., kad nuo atitinkamos valandos ir minutės iki atitinkamos valandos ir minutės vyko ieškovo apklausa, kitu laiku – liudytojo apklausa, dar kitu laiku – byloje esančių įrodymų paskelbimas ir t. t.).	Pritarti.
18.	Biržų rajono apylinkės teismas	Atkreiptinas dėmesys į tai, kad Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodeksas nenustato teisinio reikalavimo nagrinėjant administracinių teisės pažeidimų bylas rašyti teismo posėdžio protokolą, todėl posėdžio protokolas rašomas nevisose administracinių teisės pažeidimų bylose. Atsižvelgiant į tai, siūlome keisti aprašo 9.3. punktą numatant, kad posėdžio protokole pažymima apie garso įrašo darymą tik tose bylose kuriose rašomas teismo posėdžio protokolas.	Pritarti.
		Projekto 11 punkte nustatyta, kad teismo posėdžio pirmininko sprendimu teismo posėdžio pradžia, pabaiga, atskiri etapai ir kita teismo posėdžio pirmininko nuožiūra aktuali informacija gali būti fiksuojama informaciniame lape. Manytume, kad tikslinga tokį informacinį lapą patvirtinti kaip priedą prie svarstomo klausimo.	Pritarti.
		Tais atvejais, kai byloje dalyvaujantys asmenys neatvyksta į sprendimo paskelbimą, teisėjai siūlo apraše nustatyti, kad sprendimas laikomas paskelbtu apie tai pažymima informaciniame lape ir garso įrašas nedaromas.	Pritarti
19.	Utenos rajono apylinkės teismas	Susipažinę su Teismo posėdžių garso įrašymo ir saugojimo tvarkos aprašo projektu, manome, kad, neatvykus proceso dalyviams į teismo posėdį arba sprendimo paskelbimą, galėtų tai būti atžymima tik pažymoje, kurios turinys, be kitų reikiamų	Pritarti.

		duomenų, būtų toks, kad neatvyko byloje dalyvaujantys asmenys, nėra kitų asmenų (žiūrovų), teismo sprendimas priimtas, laikomas paskelbtu ir perduotas teismo raštinei. Tai buvo rekomenduota TEDK 201-07-10, taip ir buvo rašoma protokoluose.	
20.	Molėtų rajono apylinkės teismas	Pritariame galimybei visiems teismams teismo posėdžių garso įrašus įkelti į LITEKO. Be to, kadangi garso įrašas yra bylos sudedamoji dalis, o protokolo prie bylos nebėra ir, atsižvelgiant į dažnus LITEKO gedimus ir pasitaikančius atvejus, kai dingsta informacija, manytume būtų tikslingą garso įrašą saugoti ir nuolatinio saugojimo aplankuose (CD), pridėdant jį prie popierinės formos bylos.	Nepritarti. Žiūrėti aukščiau argumentus dėl analogiškos pastabos.
		Pritariame nuomonei, kad darant garso įrašą, reikia rašyti informacinį lapą, kuriame būtų fiksuojama posėdžio pradžia, pabaiga, atskiri etapai ar kita informacija.	Pritarti.
		Manytume, kad sprendimo paskelbimo garso įrašas, neatvykus proceso dalyviams jo išklaudyti, galėtų būti CPK 268 straipsnio 6 dalies, analogija, nes civilinėse bylose posėdžio protokolo nebūna, o garso įrašas yra sudedamoji bylos dalis.	Atsižvelgti
21.	Druskininkų miesto apylinkės teismas	Druskininkų miesto apylinkės teismo teisėjai pastabų Teismo posėdžių garso įrašymo ir saugojimo tvarkos aprašo projektui pastabų neturi.	Atsižvelgti.
22.	Švenčionių rajono apylinkės teismas	Atsižvelgiant į siūlomus pakeitimus, kyla neaiškumų dėl garso įrašų darymo administracinių teisės pažeidimų bylose. Apraše numatoma, kad ATP bylose įrašai daromi tik administravimo teismuose tikslais. Tai reiškia, kad kiekvienoje ATP byloje privalomai bus daromi garso įrašai? Jeigu taip, tai kiek tai yra racionalu, ar tai reiškia, kad posėdžių sekretorė privalės kiekvienoje ATP byloje, net jeigu jos nagrinėjimas trunka ir 10 min. ,pažeidėjas nedalyvauja ir t. t., daryti įrašą? Manome, kad kiekvienu atveju teisėjas turėtų nuspręsti apie garso įrašo reikalingumą.	Nepritarti Manytina, kad garso rašai ATP bylose turi būti daromi visuomet, kai rašomas protokolas (ATPK 249 str. 2 d.)
23.	Lietuvos apeliacinis teismas	Projekto 1 punkte nurodoma, kad Teismo posėdžių garso įrašų darymo ir jų saugojimo tvarkos aprašas nustato teismo posėdžių garso įrašų darymo ir jų saugojimo tvarką civilinėse, administracinėse ir baudžiamosiose bylose, tačiau iš teksto matyti, kad garso įrašų saugojimo tvarka apraše nėra numatyta. Projekto 14 punkte nurodyta, kad teismo posėdžio garso įrašai saugomi ir archyvuojami teisės aktų nustatyta tvarka. Nėra žinoma, kokie teisės aktai reglamentuos tokią tvarką. Derinimui pateikto Teisėjų tarybos nutarimo, kuriuo bus tvirtinamas Projektas, projekte numatyta pripažinti netekusiu galios Teisėjų tarybos 2011 m. gruodžio 28 d.	Pritarti. Projekto nuostatos patikslintos. Pastebėtina, kad galiojančio aprašo nuostatos iš esmės šia dalimi tapачios.

	<p>nutarimą Nr. 13P-182-(7.1.2), kuriame teismo posėdžių garso įrašų saugojimo tvarka yra numatyta. Iš to kyla klausimas, ar ketinama parengti teismo posėdžių garso įrašų saugojimo tvarką kaip atskirą teisės aktą. Jeigu taip, Projekto 1 punkte siūlytume atsisakyti klaidinančios frazės apie garso įrašų saugojimo tvarką. Atitinkamai pakoreguotina ir Projekto pavadinimas.</p>	
	<p>Informacinio lapo, kuriame būtų fiksuojama teismo posėdžio pradžia, pabaiga, atskiri etapai ar kita, posėdžio pirmininko nuožiūra, aktuali informacija, pildymo galimybė vertintina teigiamai. Manytume, kad informacijos apie įvykusį teismo posėdį materialus buvimas byloje sudarytų sąlygas lengviau suprasti proceso eigą, ypač kai byla sudėtinga ir didelės apimties, o teismo posėdžiai byloje ne po vieną kartą atidedami arba daromos teismo posėdžio pertraukos. Pagal CPK raidę vien tik teismo posėdžio garso įrašė fiksuojami bylos nagrinėjimo eigai svarbūs procesiniai veiksmai (tame tarpe ir žodinės teismo nutartys), faktiškai apsunkintų susipažinimą su byla ne tik byloje dalyvaujantiems asmenims, bet ir aukštesnės instancijos teismo teisėjams, nagrinėjantiems bylą apeliacine tvarka. Juo labiau, kad LITEKO sistema pastaruoju metu veikia itin lėtai, o teismų darbuotojai (teisėjai, teisėjų padėjėjai) nėra visiškai aprūpinti techninėmis galimybėmis perklausti garso įrašus savo darbo vietose. Painsiūlyti ir tai, kad iš byloje esančių dokumentų nebūtų galima nustatyti, kurioje bylos nagrinėjimo stadijoje pateikti konkretūs procesiniai dokumentai. Svarstyta, ar neturėtų būti rekomenduojama teismams pildant informacinį lapą, privalomai nurodyti garso įrašė užfiksuotus: teismo posėdyje dalyvaujančius asmenis ir asmenis, kurie neatvyko į teismo posėdį, taip pat teismo posėdžio metu priimtas žodines nutartis (CPK 104 str. 2 d., 205 str. 2 d., 160 str. 1 d. 3 p., 5 p.) 1621 str., 1622 str. ir kt.). Be to, siekiant aiškumo garso įrašė, teismo posėdžiui pirmininkaujantiems teisėjams rekomenduotina atkreipti dėmesį, kad prieš kiekvieną pasisakymą byloje dalyvaujantys asmenys pasakytų savo vardą, pavardę bei procesinę padėtį, o informaciniame lape bent apytiksliai būtų nurodytas laikas, kada pasisako konkretus teismo posėdyje dalyvaujantis asmuo. Pritarus šiems siūlymams ir įvertinus CPK reglamentavimą, svarstyta numatyti ir tai, kad toks informacinis lapas, nors ir įsiuvas į bylą, nebūtų laikomas bylos sudedamąja dalimi (nenumeruojamas kaip bylos lapas).</p>	Atsižvelgti.
	<p>Dėl garso įrašo perkėlimo į LITEKO. Pastaba labiau susijusi su Projekto nuostatų įgyvendinimu, tačiau iš siūlomo reglamentavimo neaišku, ar garso įrašai bus patalpinti skiltyje „teismo dokumentai“, ar juos bus galima matyti tik pvz., pagal</p>	<p>Neatsižvelgti Garso įrašai bus talpinami kartu su kitais bylos dokumentais.</p>

		<p>proceso numerį ir datą suradus atskirame tam sukurtame LITEKO posistemyje. Nuo to taip pat nemaža dalimi priklausytų tiek siūlytinas reglamentavimas, tiek teismo darbo organizavimas, o taip pat ir ekonomiškumas bei efektyvumas.</p> <p>Dėl teismo posėdžio garso įrašo darymo tuo atveju, kai į posėdį neatvyksta byloje dalyvaujantys asmenys, išskirtini atvejai, kai teismo posėdyje turi būti nagrinėjama byla ir kai teismo posėdyje turi būti skelbiamas galutinis teismo sprendimas. CPK 235 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad rašytiniu arba į teismo posėdžio protokolą įrašytu šalių sutikimu, kuris gali būti atšauktas tik iš esmės pasikeitus procesinei padėčiai, teismas nutartimi turi teisę nuspręsti nagrinėti bylą rašytinio proceso tvarka. Rašytinio proceso tvarka bylos nagrinėjimas negalimas, jeigu nuo šalių pareikšto sutikimo praėjo daugiau kaip trys mėnesiai. Vadovaujantis šia nuostata, siūlytina rekomenduoti teismams gauti iš byloje dalyvaujančių asmenų tokius sutikimus, kurių pagrindu vėliau būtų galimybė iš žodinio proceso pereiti prie rašytinio. Toks sutikimas būtų patogus instrumentas paskelbti teismo sprendimą rašytinio proceso tvarka (jei į paskelbimą neatvyktų byloje dalyvaujantys asmenys), nors byla būtų išnagrinėta žodinio proceso tvarka. Siūlytina paruošti teismams atitinkamų sutikimų šablonus, kuriuos byloje dalyvaujantys asmenys galėtų pasirašyti teismo posėdžio, kuriame jie dalyvavo, byla buvo nagrinėjama iš esmės ir atidėtas teismo sprendimo priėmimas ir paskelbimas, metu. Faktas, kad į teismo sprendimo paskelbimą niekas neatvyko, fiksuotinas garso įraše. Siūlytina svarstyti galimybę, palengvinant teismų darbą, sukurti ir garso įrašų šablonus, naudotinus tais atvejais, kai pvz., 1) byloje dalyvaujantys asmenys neatvyksta į teismo posėdį; 2) byloje dalyvaujantys asmenys neatvyksta į teismo sprendimo priėmimą ir paskelbimą ir pan. Bet kokių atveju bylą nagrinėjantis teisėjas kiekvienoje konkrečioje situacijoje turėtų įvertinti, ar ekonomiškumo principo prasme tikslinga pereiti prie rašytinio proceso, kadangi tokiu atveju žodžiu priimamos ir garso įraše fiksuotos nutartys turėtų būti surašytos raštu, kas taip pat pareikalautų tam tikrų sąnaudų.</p>	
			<p>Neatsižvelgti</p> <p>Tai proceso įstatymuose numatyta galimybė, kurios aprašymas nėra šio Aprašo reguliavimo dalykas.</p>
		<p>Jau nagrinėjamose bylose, kuriose nėra pasinaudota aukščiau nurodyta galimybe dėl byloje dalyvaujančių asmenų sutikimo pereiti iš žodinio į rašytinį procesą, ir turi būti skelbiami teismų priimti sprendimai, taip pat siūlytina sukurti visiems teismams tinkantį vienodą garso įrašą (šabloną), kuris būtų įkeliamas į konkrečios bylos elektroninę kortelę.</p>	<p>Nepritarti.</p> <p>Garso įrašo šablono naudojimas neatitiktų procesinių įstatymų.</p>
24.	Klaipėdos	Dėl Teisėjų tarybos nutarimo projekto pavadinimo – siūlytina suderinti Teisėjų	Pritarti.

	<p>bylos atveju būtų netikslu ir prieštarautų nurodytam įstatymui. Mūsų nuomone, įvertinus tai, kad baudžiamosios bylos nėra elektroninės, bylos medžiagoje prie protokolo visada turi būti pridedamas teismo posėdžio garso įrašas (garso įrašų rinkmena), įrašytas į kompiuterinę laikmeną. Šiems veiksmams atlikti galėtų būti taikomas Teismo posėdžių garso įrašymo ir saugojimo tvarkos aprašo, patvirtinto Teisėjų tarybos 2011 m. gruodžio 28 d. nutarimu Nr. 13P-182-(7.1.2) (2013 m. gegužės 3 d. nutarimo Nr. 13P-66-(7.1.2) redakcija) III dalyje „Garso įrašų saugojimas“ įtvirtintas reglamentavimas tiek, kiek jis apima garso įrašų archyvavimą (.zip arba .rar formatu) į rinkmeną ir įrašymą į kompiuterinę laikmeną, perdavimą toliau tvarkyti raštinei. Kaip teigiama NTA rašte, nuo š. m. vasario 1 d. atsiras galimybė visiems teismams teismo posėdžių garso įrašus kelti į LITEKO, todėl baudžiamosiose bylose teismųjų posėdžių garso įrašai taip pat nebeturėtų būti saugomi saugyklose, o be to, kad pridedami prie teismo posėdžio protokolo kompiuterinėje laikmenoje, jie dar įkeliami ir į LITEKO.</p>	
	<p>Dėl 15 punkto – kadangi visi Lietuvos teismai yra aprūpinti mobilia garso įrašymo įranga (diktofonais), manome, kad šioje taisyklėje atskirai galėtų būti pažymėta, kad darant garso įrašą stacionaria garso įrašymo sistema, kartu jungiama ir mobili garso įrašymo sistema, todėl iškilus techninėms kliūtims tinkamai posėdžio užfiksuoti stacionaria garso įranga, procesinio veiksmo kartoti nereikėtų, o galėtų būti naudojamas (ir atitinkamai įkeliamas į LITEKO) mobilia garso įrašymo sistema padarytas garso įrašas. Priėmus šį pasiūlymą, 15 punkto pirmasis sakinyss galėtų būti tikslinamas, jog jis taikomas atvejams, kai tokios kliūtys ištinka darant garso įrašus mobilia įranga.</p>	<p>Iš dalies pritarti Apraše įtvirtinama galimybė daryti garso įrašą keliais įrenginiais.</p>
	<p>Dėl garso įrašų darymo, kai į sprendimo paskelbimą (arba teismo posėdį) niekas neatvyksta – pirmiausia, akcentuotina, kad garso įrašas turėtų būti daromas tais atvejais, kai į viešą sprendimo paskelbimą neatvyko nė vienas byloje dalyvaujantis asmuo, tačiau atvyko žiniasklaidos atstovas ar turintis teisę viešame posėdyje dalyvauti asmuo. Ne visi teismai (teisėjai) vienodai traktuoja šią situaciją, todėl ji galėtų būti vienodinama Apraše ar lydimajame rašte. Antra, atvejį, kai į viešą sprendimo paskelbimą neatvyksta absoliučiai niekas civilinėje byloje ir garso įrašas daromas stacionaria įranga, Klaipėdos apygardos teismo Civilinių bylų skyrius nuo š. m. sausio mėn. sprendžia taip, kad teismo posėdžių sekretorius surašo (ir pasirašo) nustatytos formos pažymą. Joje pažymima, kad skelbiamas procesinis sprendimas ir neatvykus proceso dalyviams garso įrašas</p>	<p>Atsižvelgti Nustatoma, kad garso įrašas nedaromas, jei teismo posėdyje nedalyvauja proceso dalyviai ar kiti asmenys ir teismas nutaria bylą nagrinėti rašytinio proceso tvarka, o taip pat proceso dalyviams ar kitiems asmenims neatvykus į procesinio sprendimo paskelbimą. Informacija apie tokį posėdį nurodoma posėdžio protokole, o kai jis nerašomas -informacinėje pažymoje</p>

	<p>nedaromas. Taip pat elgiamasi ir tuo atveju, kai niekas neatvyksta į teismo posėdį. Skelbiant nuosprendį arba niekam neatvykus į teisiamąjį posėdį baudžiamojoje byloje, atsižvelgiant į tai, kad garso įrašas yra sudėtinė teismo posėdžio protokolo dalis, daromi atitinkami įrašai protokole (analogiškai kaip buvo daromi įrašai nagrinėjant civilines bylas iki stacionarios įrangos įrengimo Klaipėdos apygardos teisme ir proceso įstatymų pakeitimų įsigaliojimo).</p>	
	<p>Dėl garso įrašų darymo „pereinamuoju laikotarpiu“ – nei Apraše, nei Teisėjų tarybos nutarimo projekte nekalbama, kaip teismai turėtų tvarkyti garso įrašus tais atvejais, kai byla pradėta nagrinėti ankščiau nei 2014 m. sausio 1 d. (arba kai nuo š. m. vasario mėn. bus galima garso įrašus kelti į LITEKO) ir nagrinėjimas tęsiamas toliau, t. y. ar iki šių laikotarpių padaryti garso įrašai turi būti senąja tvarka suarchyvuojami ir įrašomi į kompiuterinę laikmeną, dedami prie bylos, ar juos būtina kelti į LITEKO. Jei bus pasirinktas „senosios tvarkos“ variantas, netikslinga šiuo Teisėjų tarybos nutarimu pripažinti iki šiol galiojantį Aprašą netekusiu galios. Manome, kad šis klausimas svarbus ir galėtų būti sprendžiamas nutarimo projekte, Apraše arba lydimajame rašte.</p>	<p>Atsižvelgti. Siūloma nustatyti, kad viešų teismo posėdžių garso įrašai, kurie buvos padaryti administracinėse bylose 2013 m. liepos 1 d. ir vėliau, civilinėse bylose 2014 m. sausio 1 dieną ir vėliau, perkeliama į Lietuvos teismų informacinę sistemą iki 2014 m. kovo 3 d.; o iki šio nutarimo įsigaliojimo padaryti teismo posėdžių garso įrašai toliau tvarkomi iki šio nutarimo įsigaliojimo galiojusia tvarka.</p>
	<p>Dėl garso įrašų kėlimo į LITEKO elektroninėse bylose – pagal Teisėjų tarybos 2013 m. lapkričio 8 d. nutarimo Nr. 13P-145-(7.1.2) 1.3. punktą vien elektronine forma tvarkomos civilinės bylos apygardų teismuose, kaip pirmosios instancijos teismuose, kuriose procesinis dokumentas, kurio pagrindu inicijuojama byla teisme, teismui yra pateiktas 2013 m. liepos 1 d. ar vėliau naudojant informacines ir elektroninių ryšių technologijas. Kaip teismai turėtų elgtis su garso įrašais, darytais mobiliąja įranga laikotarpiu nuo 2013 m. liepos 1 d. iki 2013 m. gruodžio 31 d. šiose bylose? Kadangi jų tvarkyti vien elektronine forma, kaip nurodo paminėtas Teisėjų tarybos nutarimas, neįmanoma dėl to, kad nurodytu laikotarpiu bylos buvo tvarkomos „mišriai“ (be to, galimybė įkelti garso įrašus į LITEKO nebuvo reglamentuota ir įdiegta sistemoje), jose liko originalūs teismo procesiniai dokumentai, todėl kyla klausimas, ar šiose bylose garso įrašus reiktų sukelti tiesiogiai į LITEKO ar įrašinėti juos į kompiuterines laikmenas senąja tvarka, dėti prie mišrios bylos. Šis klausimas turėtų būti sprendžiamas vienodai visose paminėto nutarimo 1.3. punkte nurodytose bylose.</p>	<p>Atsižvelgti. Siūloma nustatyti, kad iki šio nutarimo įsigaliojimo padaryti teismo posėdžių garso įrašai toliau tvarkomi iki šio nutarimo įsigaliojimo galiojusia tvarka.</p>
	<p>Dėl nuolatinėje saugykloje saugomų garso įrašų – nereglamentuojama, kas nuo naujo Aprašo įsigaliojimo dienos nutinka su nuo 2011 metų nuolatinėse saugyklose saugomais garso įrašais, kaip ir kokiais terminais jie turi būti archyvuojami ir</p>	<p>Atsižvelgti. Siūloma nustatyti, kad iki šio nutarimo įsigaliojimo padaryti teismo posėdžių garso</p>

		saugomi.	įrašai toliau tvarkomi iki šio nutarimo įsigaliojimo galiojusia tvarka.
25.	Pasvalio rajono apylinkės teismas	Informuojame Jus, kad susipažinę su Teismo posėdžių garso įrašymo ir saugojimo tvarkos aprašo projektu esminių pastabų neturime, tiks mums neaišku dėl tvarkos aprašo projekto 10 punkte minimo garso įrašo formato. Pasvalio rajono apylinkės teismas šiuo metu naudoja tik mobiliąsias garso įrašymo įrangas (diktofonus), kuriose įrašas išsaugomas su plėtiniu WMA. Ar įkeliant į teismų informacinę sistemą LITEKO garso įrašas bus spaudžiamas automatiškai į MP3 formatą, ar tik bus pakeistas pavadinimas (nespaudžiant formato), ar teismo vyresnysis specialistas – informatikas turėtų nustatyti diktofonų parametrus, kad būtų garso įrašas iš karto išsaugomas MP3 formatu.	Garso įrašymo įrenginio parametrai turėtų būti pakeisti
26.	Kauno apylinkės teismas	Susipažinę su pateiktu Teismo posėdžių garso įrašų darymo ir jų saugojimo tvarkos aprašo projektu (toliau – Aprašas), manome, kad Aprašas yra neišsamus, todėl turėtų būti peržiūrėtas iš esmės ir išdėstytas nauja redakcija. Pažymėtina, kad nuo 2014 m. sausio 1 d. įsigaliojo Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso nuostatos, numatančios, jog teismo posėdžio garso įrašas laikomas teismo posėdžio protokolu, tačiau tiek Kauno apylinkės teismas, tiek ir kiti teismai nėra aprūpinti tinkama garso įrašymo įranga, kuri leistų visiškai įgyvendinti teisės aktų garso įrašams keliamus reikalavimus. Atsižvelgiant į tai, manytume, kad tikslinga arba pačiame Apraše aptarti garso įrašų darymo technines rekomendacijas, arba atskirai parengtoje tvarkoje, kur būtų nurodyta, kaip turėtų būti daromi garso įrašai su turima technine įranga (diktofonais), kad jie atitiktų teisės aktų garso įrašams keliamus reikalavimus.	Neatsižvelgti Reikalavimai garso įrašų kokybei nustatyti Teisingumo ministro.
		Be to, Apraše nustatyta, kad visi garso įrašai bus keliami į LITEKO, tačiau nesant duomenų apie šios funkcijos techninį įgyvendinimą, nėra aišku, ar bus užtikrintas garso įrašų saugumas. Įvertinus ypatingą teismo posėdžių garso įrašų civilinėje byloje reikšmę ir tai, kad garso įrašai nebus perkeliama ir saugojami garso įrašų saugyklose, turėtų būti imtasi maksimalių tiek techninių, tiek teisinio reglamentavimo priemonių, kad būtų užtikrintas į LITEKO perkeltų garso įrašų saugumas (pavyzdžiui, kad į LITEKO įkeltų garso įrašų nebūtų techniškai įmanoma ištrinti bet kuriam darbuotojui, tiksliai ir aiškiai nustatyta klaidingai įkeltų įrašų pakeitimo / panaikinimo tvarka, atsakingi asmenys ir pan.).	Pritarti Įtvirtinta, kad, nustačius garso įrašą perkėlimo į LITEKO klaidą, atsakingas asmuo nedelsiant ištaiso klaidą ir apie padarytus taisymo veiksmus bei jų priežastis nurodo proceso įvykio kortelėje, su kuria susieta dokumento kortelė.
		Pažymėtina, kad už tinkamą jiems paskirtų bylų tvarkymą yra atsakingi teisėjai, todėl manytume, kad Apraše turėtų būti aptartas ir teisėjų atsakomybės klausimas už	Nepritarti. Įstatyme nustatytų teisėjo pareigų

	<p>tinkamą garso įrašų darymą jiems priskirtose bylose, o ne vien nurodyta teismo pirmininkas ar jo pavedimu teismo kanclerio pareiga paskirti asmenis, atsakingus už garso įrašų darymą bei tvarkymą, jų autentiškumo, patikimumo, vientisumo ir tinkamumo naudoti visą jų saugojimo laiką užtikrinimą (Aprašo 4 punktas).</p>	detalizavimo poreikio nėra.
	<p>Pagal Aprašo 13 punktą prireikus garso įrašai gali būti įrašomi į kompiuterinę laikmeną ir pridedami prie bylos medžiagos, tačiau iš nustatyto teisinio reglamentavimo nėra aišku, kada yra tas poreikis ir kas dėl jo gali nuspręsti.</p>	<p>Pritarti. Projektas patikslintas</p>
	<p>Be to, Aprašo 11 punkte nustatyta galimybė teismo posėdžio pirmininko sprendimu teismo posėdžio eigą fiksuoti informaciniame lape ir jį prijungti prie bylos, tačiau nenurodyta, kas minėtą informacinį lapą pasirašo (ar teisėjas, ar sekretorius) ir kokia jo teisinė reikšmė. Atsižvelgiant į nustatytas aplinkybes ir siekiant vienodos teisminės praktikos siūlytume minėtas nuostatas sutikslinti.</p>	<p>Pritarti Projektas patikslintas.</p>
	<p>Be to, turėtų būti sutikslinta ir Aprašo 5 punkto nuostata, konkrečiai įvardinant atvejus, kai bylą nagrinėjant žodinio proceso metu garso įrašai gali būti nedaromi</p>	<p>Pritarti. Projektas patikslintas.</p>
	<p>Mūsų nuomone, Apraše turėtų būti įtvirtinta ir nuostata, suteikianti teismo pirmininkui teisę detalizuoti Aprašo nuostatas vidaus teisės aktuose atsižvelgiant į teismo turimas technines ir personalo galimybes.</p>	<p>Nepritarti. Aprašas neriboja tokios galimybės.</p>
	<p>Pagal CPK 268 straipsnio 6 dalį teismo sprendimas paskelbiamas perskaitant jo įžanginę ir rezoliucinę dalis; teismas kiekvienoje byloje savo nuožiūra nusprendžia, kurios sprendimo dalys, be įžanginės ir rezoliucinės, turi būti paskelbiamos perskaitant. Teismo sprendimo paskelbimas yra viena iš teismo posėdžio viešumo garantijų (CPK 9 straipsnis), kuris taip pat užtikrina ir teismo veiklos skaidrumą. Pažymėtina, kad pasitaiko atvejų, kai teismo sprendimai surašomi ir paskelbiami nesavalaikiai, dėl ko gaunami ir dalyvaujančių byloje asmenų skundai. Atsižvelgiant į tai ir siekiant užtikrinti tinkamą Civilinio proceso kodekso normų, susijusių su savalaikiu teismo sprendimo priėmimu ir paskelbimu, laikymąsi, manytume, kad neatvykus į teismo sprendimo paskelbimą dalyvaujantiems byloje asmenims, garso įrašas paskelbiant teismo sprendimo paskelbimo laiką ir perskaitant sprendimo įžanginę bei rezoliucinę dalis turėtų būti daromas. Įvertinus, kad civilinėse bylose posėdžio garso įrašas laikomas teismo posėdžio protokolu, manytume, kad niekam iš dalyvaujančių byloje asmenų neatvykus į bylos nagrinėjimą, garso įrašas, paskelbiant teismo sudėtį ir pranešant, ar įteikti šaukimai neatvykusiems ir kokios yra žinomos jų neatvykimo priežastys, taip pat turėtų būti daromas.</p>	<p>Atsižvelgti Nustatoma, kad garso įrašas nedaromas, jei teismo posėdyje nedalyvauja proceso dalyviai ar kiti asmenys ir teismas nutaria bylą nagrinėti rašytinio proceso tvarka, o taip pat proceso dalyviams ar kitiems asmenims neatvykus į procesinio sprendimo paskelbimą. Informacija apie tokį posėdį nurodoma posėdžio protokole, o kai jis nerašomas -informacinėje pažymoje</p>

27.	Vilniaus apygardos teismas	Teismo posėdžių garso įrašų darymo ir jų saugojimo tvarkos aprašą siūlome papildyti nuostata, jog būtų daromi du garso įrašai: su diktofonu ir stacionaria garso įrašymo įranga SRS Femida, nes kaip matyti iš trumpos patirties, dalis garso įrašų, padarytų su Femida, dingsta. Procesinių veiksmų kartojimas, siekiant pakartotinai bandyti padaryti įrašą, neatitinka nei teismo, nei proceso dalyvių interesų, nesiderina nei su proceso ekonomiškumu, nei jo koncentracija. Garso įrašų dubliavimas bent kurį laiką, kol pradės efektyviai dirbti Femida, leistų išvengti bereikalingų problemų.	Pritarti. Atsižvelgiant į galimybes, garso įrašų darymo dubliavimas paliekamas teismo nuožiūrai.
		Antras siūlymas - numatyti, jog protokolo išraše (informaciniame lape) sekretorė pastabų skytyje nurodytų esminius klausimus (pvz., jei posėdis atidedamas, nurodyti to priežastį). Tai labai palengvintų teismo darbą.	Pritarti Siūlomoje pavyzdinėje pažymos formoje galės būti nurodomi visi svarbiausi posėdžio įvykiai.
		Ir trečias pasiūlymas - numatyti, kad kai niekas neatvyksta į sprendimo paskelbimą, sekretorė padarytų garso įrašą, kuriame pati praneštų, jog niekas neatvyko ir sprendimas būtų laikomas paskelbtu. Tokiu būdu teisėjui nereikėtų beprasmiškai eiti į teismo posėdžio salę, užimti salę, nes ir taip yra jų trūkumas, o sekretorė tokį įrašą galėtų padaryti ir savo kabinete su diktofonu.	Atsižvelgti Nustatoma, kad garso įrašas nedaromas, jei teismo posėdyje nedalyvauja proceso dalyviai ar kiti asmenys ir teismas nutaria bylą nagrinėti rašytinio proceso tvarka, o taip pat proceso dalyviams ar kitiems asmenims neatvykus į procesinio sprendimo paskelbimą. Informacija apie tokį posėdį nurodoma posėdžio protokole, o kai jis nerašomas -informacinėje pažymoje

		Be to, garso įrašo darymas stacionaria garso įrašymo įranga, negalimas įvaikinimo bylose, nes automatiškai persikelia į LITEKĄ ir tokiu būdu atskleidžiamas įvaikinimo konfidencialumas, todėl mūsų teisme nuspręsta įvaikinimo bylas fiksuoti diktofonu ir garso įrašą saugoti kompakte su byla. Tvarkos apraše galėtų būti numatyta tokia išlyga dėl įvaikinimo bylų, nes tai aktualu ir kitiems teismams, kurie nagrinėja įvaikinimo bylas.	Pritarti
28.	Klaipėdos miesto apylinkės teismas	Dėl Aprašo 2 punkto. Apraše nurodyta, kad garso įrašas yra sudedamoji baudžiamosios bylos dalis (t. y., byloje dalyvaujantys asmenys gali gauti posėdžio garso įrašo kopiją, susipažinti su garso įrašu). BPK 261 str. 3 d. kalbama tik apie teisiamojo posėdžio garso įrašą. Nėra aišku, ar ne teisiamojo, o teismo posėdžio garso įrašas baudžiamojoje byloje yra bylos sudedamoji dalis (pvz., teikimuose, privataus kaltinimo bylose nėra teisiamųjų posėdžių, tačiau bendrąja prasme jos yra baudžiamosios bylos), todėl reikėtų tikslinti šį punktą. Jeigu minėto posėdžio garso įrašas nėra bylos sudedamoji dalis, kokių būdu šių posėdžių garso įrašai turėtų būti saugomi.	Pritarti.
		Be to, Apraše nustatyta, kad administracinių teisės pažeidimų bylose garso įrašas naudojamas administravimo teismuose tikslais, t. y., jis nėra administracinių teisės pažeidimų bylos sudedamoji dalis, atsisakant garso įrašų saugojimo saugyklose, lieka neaišku, kokių būdu šių bylų garso įrašai turėtų būti saugomi.	Garso įrašas administracinių teisės pažeidimų bylose daromas tik tuomet, kada rašomas teismo posėdžio protokolas ir tvarkomas kartu su juo.
		Dėl Aprašo 4 punkto. Siūlome tikslinti, kad teismo pirmininkas turėtų būti atsakingas už Aprašo įgyvendinimą. Iš punkto neaišku, kas paskiria asmenis atsakingus už garso įrašų darymą ir tvarkymą, jei teisme nėra kanclerio. Taip pat nėra pasisakyta, už ką atsakingas ir ką kontroliuoja teismo posėdžio pirmininkas.	Iš dalies pritarti. Posėdžio pirmininko funkcijos tiksliai apibrėžtos įstatyme, jų detalizavimas būtų perteklinis. Likusioje dalyje projektas pakoreguotas.

	<p>Dėl Aprašo 10 punkto. Pastebėtina, kad šiame punkte kalbama tik apie tai, koks garso įrašo formatas / failo plėtinys (mp3) bus, kai garso įrašai į LITEKO perkeliami automatizuotu būdu. Kadangi teisme garso įrašai perkeliama rankiniu būdu, reikalinga nustatyti, kokių formatu reikia saugoti garso įrašus perkeliama šiuo būdu, siekiant suformuoti vienodą praktiką teismuose.</p>	<p>Pritarti Projektas pakoreguotas nustatant, kad visais atvejais įrašai daromi mp3 formatu</p>
	<p>Dėl Aprašo 11 punkto. Šiame punkte nurodoma, kad informacinis lapas gali būti pildomas teismo posėdžio pirmininko sprendimu, jei įrašas daromas mobiliu įrenginiu (NTA rašte papildomai nurodoma, kad naudojantiems stacionarią garso įrašymo įrangą, informaciniai lapai rašomi visais atvejais). Apraše reikėtų tikslinti dėl informacinio lapo rašymo naudojant tiek mobilią, tiek stacionarią garso įrašymo įrangą, t.y., be sąvokų „gali būti“. Kadangi apylinkių teismai šiuo metu turi mobilią garso įrašymo įrangą ir informacinio lapo forma įvairuoja, galėtų kaip priedas prie aprašo būti informacinio lapo apie posėdžio eigą šablonas – dėl vienodos bylų tvarkymo teismuose praktikos. Galbūt detaliau reikėtų aptarti, kokia informacija, kokie posėdžio etapai, veiksmai turėtų būti fiksuojami informaciniame lape.</p>	<p>Pritarti.</p>
	<p>Pastebėtina, kad iki šiol nėra paruošta susipažinimo su elektronine byla teismo patalpose tvarka.</p>	<p>Pritarti. Atkreiptinas dėmesys, kad nurodytos tvarkos parengimas yra ne šio Aprašo reguliavimo srityje.</p>
	<p>Siūlome inicijuoti klausimo svarstymą dėl proceso normų pakeitimo dėl procesinio sprendimo (ne) skelbimo, į teismo posėdį neatvykus dalyvaujantiems byloje asmenims.</p>	<p>Svarstyta.</p>

TEISĖJŲ TARYBA

Protokolinis sprendimas

2014 m. sausio 28 d. Nr.

Vilnius

1. Pagal posėdžio metu pateiktas pastabas bei pasiūlymus patikslinti Teismo posėdžių garso įrašų darymo tvarkos aprašo projektą (toliau – Projektas).
2. Patikslintą Projektą išsiųsti skubos tvarka derinti šalies teismams.
3. Nacionalinei teismų administracijai teismų pastabas apibendrinti, patikslintą Projektą Teisėjų tarybai teikti tvirtinti iki š. m. vasario 10 d.

Posėdžio pirmininkas

Posėdžio sekretorius